

Resan till Auschwitz

"Det är klart att man nackat en och annan jude under andra världskriget. Men det var övergrepp av enskilda tyskar. Judar mördades inte systematiskt. Och för övrigt. Det dog ju en jävla massa människor under kriget."

Hasse Elofsson, 27-årigt skinhead, är säker på sin sak. Förintelsen av judarna är en bluff, gaskamrarna i Auschwitz har aldrig existerat.

Anledningen till vårt samtal är att jag, i samarbete med tidskriften Café och TV4, vill göra ett reportage om en av människorna bakom den rörelse som förnekar förintelsen. Jag har träffat Hasse via en gemensam bekant. Han vet ännu inget om bakgrunden till vår diskussion.

"Okay då", säger jag. "Följ med till Auschwitz och se vad du tycker där?"

Hasse blir först alldeles tyst. Sen skiner han upp.

"Menar du allvar. Klart jag hänger på. Skitkul."

Stockholm. Tisdag eftermiddag.

Skinnhuvudlokalen i Fryshuset. Utanför reser sig Hammarbyhamnens slitna kranar. Inne i lokalen har ett tiotal skinheads samlats. De pratar högljutt och skrattar. De diskuterar helgen i Uppsala. Efter en konsert med den "nationalistiska" gruppen "Ultima Thule" blev det slagsmål med ett "invandrargäng" som samlats utanför "för att göra upp med skinsen". Sjutton personer omhändertogs av polisen, däribland Hasse.

Det har gått tre dagar sen första gången jag träffade Hasse och nu är han inte alls lika entusiastisk inför resan.

"Du vet lika väl som jag, att om det är något man inte får ifrågasätta, så är det förintelsen. Va fan kommer folk att säga om jag går ut offentligt. Jag kanske blir nerslagen på stan. Vad ska mina föräldrar säga?"

Vi diskuterar fram och tillbaka och det kommer att dröja ytterligare två dagar innan Hasse slutligen bestämmer sig för att följa med. "Men det är bara för att jag är så intresserad av att få veta vad som verkligen hände. Jag vill se det där stället."

Medan vi pratar tränas det på de tre

darttavlor. I kväll är det match för "Höder Dart", skinheadsens nystartade klubb. De spelar i femman, lägsta divisionen, men har gjort bra ifrån sig.

Mittemot, på den rödmålade väggen, finns en affisch med kungaparet. Under den hänger tre reproduktioner i IKEA-ramar: "Gustav II's död i slaget vid Lützen", "Karl XII:s likfärd" och "Sten Sture den yngres död på Mälaren".

"Dem har vi köpt på Nationalmuseum", skrattar Hasse.

Taket täcks av en enorm svensk flagga och väggarna är målade med fornnordiska symboler som Varghaken. Ur en gammal bandspelare skrålar Ebba Gröns "Staten och kapitalet".

För många av Stockholms femtiotal skinheads är lokalen i Fryshuset ett andra hem. Hasse är här nästan varje dag.

"Jag är arbetslös så det blir inte så mycket mer. Vi löser korsord, kastar dart, dricker öl eller snackar skit med kompisarna. Sen drar vi kanske ut på en krog."

Hasse föddes på en bondgård utanför Norrtälje i Roslagen. Föräldrarna är lantbrukare, men Hasse hade aldrig några tankar på att följa i föräldrarnas spår. Efter högskolan började han på fordonsteknisk linje i Norrtälje. Egentligen hade han tänkt sig social linje, "det som alla valde som inte visste vad de skulle bli", men betygen räckte inte till. Efter lite mer än ett år hoppade han av. "Va fan, jag insåg att det ändå inte fanns några jobb att få." Hasse bodde hemma i ett års tid och "drog benen efter sig", som föräldrarna uttryckte det. Efter ganska hårda konflikter flyttade han slutligen till mormor i en Stockholmsförort och fick jobb på Postgirot. I samma veva började han umgås med punkare, lät håret växa och skaffade nitbälte. 1981 anordnade han en bussresa till den stora David Bowiekonserterna på Ullevi i Göteborg.

På hemvägen träffade han för första gången skinheads.

"Innan dess hade man ju varit skiträdd för dem. Men de visade sig vara jävligt trevliga killar", minns Hasse.

Han började umgås med skinsen och blev känd som "Hasse Punk". Han blev "en i gänget". Att som punkare umgås med skinheads tycker Hasse inte var något konstigt. "Punken för mig var inte vänster. Det var anarchy in UK, hakkors och röda stjärnor. Allt för att chockera. Det var inget genomtänkt ideologiskt eller så. Klart det fanns vänsterpunkare också, men dom umgicks inte jag med."

Hasse är besviken på svensk politik. "Svensken är för flat. Folk har det för jävla bra och bryr sig inte." I senaste valet röstade han på Sjöbopartiet, dels på grund av deras krav på stoppad invandring, dels på grund av partiledaren: "Sven-Olle har varit så jävla rak och sagt så jävla bra saker och sen förhånats så in i helvete i pressen. Jag fattar inte hur han orkar."

Hasse har inte varit utomlands speciellt mycket. En resa till England, några besök i Danmark och en tur till Åland. Han känner en del invandrare via Fryshuset och några utländska krögare. "De flesta är sjysta. Men bara för att jag känner en trevlig grek vill jag inte ha hit halva Grekland", säger han.

Hasse kallar sig nationalist.

"Det innebär att jag är för Sverige. Jag är absolut inte rasist, men jag förstår inte heller varför vi ska hålla på och dalta med folk. Om exempelvis en utlänning begår brott, då ska han ut - blixtnabbt. Han har förverkat sin rätt att vara här."

När Hasse pratar om sina politiska åsikter blir han försiktig. "Det är så känsligt. Det är så lätt att bli felciterad", säger han. Men efter en stunds diskussion blir han mer frispråkig.

"Vi måste i första hand ta hand om

svenskarna. Nu rasar det in invandrare, utan att vi tillfredsställer våra egna behov. Jag tycker att vi ska skära ner invandringen, eller helst, stoppa den helt. Kolla bara hur utvecklingen har gått. Konflikterna bara ökar och ökar. Vänta bara och se hur det ser ut om fem år."

Vägen till Auschwitz är lång och grå. Vi har flugit till Warszawa och åker hyrbil resten av vägen. Vi passerar hästkärror och kör igenom små polska byar där vi ibland måste stanna för gäss som ska gå över vägen. I städerna pekar fabrikskorstenarna mot den gråsvarta himlen och spyr ut den rök som har skapat Europas kanske mest förorenade luft.

I bilen halsar Hasse ytterligare en öl, jag vet inte vilken i ordningen. Han är på ett strålande humör och diskuterar sitt favoritämne: Karl den XII. "Slaget vid Narva var världshistoriens mest överraskande seger enligt Guinness rekordbok. Vad kan man annat än beundra en sån kille. Jag tycker att det är en riktig höjdare."

Hasses stora intresse har alltid varit historia. Efter att ha avverkat ett antal böcker om Dinosaurier och Cowboys blev det historieböckerna som lockade. Som tioåring hade han sin första historiekontrovers. Farmodern ville ta med honom till Kyrkan, Hasse vägrade med motiveringen att Gud var skit. Det var Oden och Tor som gällde.

"Hon blev mycket förskräckt", garvar Hasse. "Hon tyckte att jag fallit för djävulen."

Det har blivit ett enormt intresse för historia också bland de andra skinsen, berättar

Hasse. Något som inte fanns för tio år sedan när de började umgås. "Jag lovar dig, ta 3-4 av oss gamla skinnskallar och vi kan ta en diskussion med vilken historiker som helst - och om vilken tid som helst. Jag kan inte allt,

men vi kompletterar varandra. Jag kan Karl XII, Tobbe kan Gustav II, tillsammans är vi ett jävligt kunnigt gäng." Hasse börjar bli allt mer spänd på att komma fram:

"Det är klart som fasen att Auschwitz finns, jag menar, snart klampar man ju omkring där.

Men jag undrar om det är sant att de har nackat 2 miljoner judar där. Jag tror inte att jag får något svar genom den här resan...men jag vill gärna ha ett svar."

Hasse laddar upp i bilen med att läsa Ahmed Ramis bok "Judisk Häxprocess i Sverige." Rami driver närradiostationen Radio Islam och har dömts till fängelse för hets mot folkgrupp. Boken handlar dels om rättegången, dels om "myten om förintelsen". De nära 500 sidorna håller en rå ton. Författaren Per Wästberg beskrivs som "en sionistisk författare" och "sionistagent", Expressen är en "Sioniststyrd tidning" och ett av flera liknande kapitel heter: "Hårdporren i USA - domineras helt av judar".

Rami är en av de främsta företrädarna i Sverige för historierevisionismen...

Det är den 21 april 1990, dagen efter Hitlers födelsedatum. I Löwenbräukeller i München har närmare 800 personer samlats. Det är äldre distingerade herrar i slips, feta tyskar och skinheads. Två paranta damer i 50-årsåldern trippar in med varsin vit hund. Under de höga, välvda taken sorlar

middagskonversationen. Det bjuds surkål och öl. Längst fram står en scen vars front täcks av en enorm banderoll med texten "Wahrheit Macht Frei", "Sanning Ger Frihet". Det är bara första ordet som skiljer från skylten som hänger vid Auschwitz ingång: "Arbeit Macht Frei".

I ett hörn står tre svartklädda ungdomar i åsnemasker och en stor skylt med texten: "Jag är en åsna för jag tror på allt jag hör".

Bland publiken skymtar Otto Ernst Remer, före detta general i nazistiska Wehrmacht och känd som den som avslöjade konspiratorerna bakom mordförsöket på Hitler den 20 juli 1944. De skyldiga hängdes i köttkrokar. Remer är idag en av den europeiska nynazismens främsta kelgrisar.

Konferenciern välkomnar speciellt Michael Kühnen, Västtysklands dåvarande nynazistledare. Han möts av applåder. Ett år senare kommer Kühnen att dö i aids. Konferenciern äskar återigen tystnad, sorlet avtar och in på scenen träder kvällens huvudtalare, historikern David Irving.

Han börjar extatiskt. Talet handlar om "Myten om Förintelsen". Han slutar med orden: "De gaskammare som man nu kan se som turist i Auschwitz har uppförts av polackerna efter andra världskriget. Det är bevisat..."

Talet möts av rungande ovationer.

Ännu ett revisionismöte har hållits i Europa.

Revisionister är det vanliga namnet på dem som förnekar andra världskrigets förintelse. De utgör en brokig skara. Mest känd är historikern David Irving och den franske litteraturhistorikern Robert Faurisson, omtalad bland annat från sitt Sverigebesök i mars. Kring dessa "respektabla forskare" samlas en ohelig allians av extremhöger, nynazister, skinheads, vissa grupper på yttersta

vänsterkanten och arabiska fundamentalister.

David Irving har publicerat ett flertal böcker, bland de mer kända är "The Destruction of Dresden", "Hitlers War" och biografien "Göring", som också getts ut på svenska. Irvings tes till fram för några år sen var att förintelsen hade ägt rum, men utan Hitlers vetskap. 1989 meddelade han att han ändrat ståndpunkt. Gaskamrarna och Förintelsen var en myt.

Revisionisternas huvudtes är att förintelsen är en enorm propagandabluff, iscensatt av judarna efter andra världskriget. Målet med denna gigantiska lögn var att lura till sig skadestånd från Tyskland, rättfärdiga bildandet och existensen av staten Israel och att genom moralisk utpressning hålla Västeuropa i ett järngrepp.

Det kan tyckas märkligt att ifrågasätta en av världshistoriens mest väldokumenterade händelser. Revisionisterna förkastar de skriftliga beklännelser som SS-män avgett som antingen framtvingade under tortyr eller som förfalskningar. Judiska ögonvittnen avfärdas som partiska. Existensen av krematorierna förnekas inte, men de påstås bara ha bränt kropparna efter de koncentrationslägerfångar som "dött en naturlig död av överansträngning eller sjukdomar".

Revisionisterna inriktar sig mycket på den "tekniska" aspekten av förintelsen. De menar att det helt enkelt var omöjligt att gasa och bränna ihjäl så många människor under så kort tid. En av revisionisterna ofta åberopad skrift är "Leuchter-rapporten", skriven av Fred Leuchter, en tyskättad amerikan som beskriver sig själv som "specialist på utformning och tillverkning av hårdvara till avrättningar". Han anser sig ha bevisat att gaskamrarna inte har existerat eftersom cyanidfällningarna, som uppstår efter användandet av gasen cyklon B, är för låg i väggarna i de "påstådda" gaskamrarna.

Vi äter frukost på hotellet i Krakow. Det är nu bara en timmes bilfärd kvar till Auschwitz. Vi är ett märkligt sällskap. Jag är född i Sverige av ungerska föräldrar, fotografen Jacek är polack och TV-reportern Jan Scherman har en estnisk pappa av judiskt ursprung. Eller som Hasse skrattande uttrycker det:

"Fan, här är jag, ett skinnhuvud, på väg med en ungersk pacifist, en galen polsk fotograf och en estnisk halvjude till Auschwitz - ett ställe som jag inte tror har existerat."

Samtidigt utgör vår lilla grupp en del av det nya Sverige som håller på att växa fram. Ett Sverige där en allt större del av befolkningen på ett eller annat sätt har utländsk bakgrund.

Det är detta nya Sverige som skrämmer många människor, som uppfattas som hotfullt. Det är detta som får Hasse och andra att skrika om att stoppa invandringen, om att kasta ut utlänningarna. "Jag vill bevara det svenska. Jag vill inte ha en multikulturell gegga som i USA", sa Hasse första gången vi diskuterade hans "nationalism". Men det är bara det okända som tycks uppfattas som farligt. Vi fyra i bilen blir snabbt kompisar. När Jan vid frukostbordet berättar att hans pappa är jude svarar Hasse att det inte gör något. "Det är okay. Jag tycker om dig ändå", skrattar han.

Hasse har umgåtts i skinngänget i tio år. Det som förenar är krökandet och de politiska åsikterna. Gänget har en väldigt speciell jargong. Den skulle kunna kallas "rå men hjärtlig", men också öppet rasistisk. Det pratas mycket om judar och svartskallar. De flesta killarna läser regelbundet tidningar som "Storm", utgiven av Vitt Ariskt Motstånd, VAM. Vi kan ta ett exempel från nr 4/1991:

"Rasfränder, se på den underbara vita rasen. Tänk på våra barns framtid. Vita arier tänk! Vi står på förintelsens tröskel, nästa generation kommer att vara hopplöst

numerärt underlägsen de andra raserna. Någonting måste ske NU, det är vår sista chans..."

Hasse säger visserligen att "Storm är lite för extrem", men läser den ändå eftersom "den tar upp aktuella frågor". Han säger sig vara kritisk inte bara mot den gängse historiebeteckningen, utan också mot revisionisterna. Några minuter senare säger han apropå en bok om förintelsen att han slutat läsa den, eftersom det "bara var påhittat skit". Som vanligt garderar han sig. "Jag tror inte ett dugg på den slutliga lösningen, men blir jag motbevisad, då kommer jag att tro, det är inget snack om saken. Fast å andra sidan. Det är inget som säger att revisionisterna har rätt. Jag kan vara lurad där också..."

Den 20 januari 1942 samlades några av Hitlers närmaste män i en slottsliknande villa i orten Wannsee sydväst om Berlin. Här drog Heydrich upp planerna för "die Endlösung der Judenfrage", den slutliga lösningen.

Några år tidigare hade nazisterna övergivit sin tidigare grandiosa plan: att deportera Europas alla judar till ön Madagaskar utanför Afrikas Östkust.

Situationen för judarna i Tyskland hade gradvis försämrats sen Hitler tog makten 1933. SA-män spred skräck på gatorna och slog sönder judiska butiksfönster. Nazisterna uppmanade till köpbojkott av alla judiska affärer. Tusentals judar flydde utomlands. 1935 antogs Nürnberg-lagarna som i praktiken förvandlade judarna till "andra klassens icke medborgare". Natten mellan den 9 och 10 november 1938 utsattes Tysklands judar för den dittills värsta attacken. Tusentals judiska hem och synagogor slogs sönder i en samordnad aktion som blev känd som "Kristallnatten". Situationen i Europa blev allt mer spänd. Kriget närmade sig. Den 30 januari 1939 hotade Hitler judarna med att om de

startade ytterligare ett världskrig skulle följderna bli "inte judarnas seger, utan den judiska rasens förintelse i Europa..."

Så står vi där slutligen. Framför grindarna till Auschwitz. Ovanför oss inskriften "Arbeit Macht Frei". Strax till höger om ingången, framför köket, finns den lilla plats där lägrets orkester brukade spela marschmusik, medan tusentals och åter

tusentals fångar vandrade in i lägret. De flesta av dem för att aldrig återvända.

Vår guide, Jan Graff, berättar medan vi vandrar runt:

"I april 1940 fick Rudolf Höss order om att bygga ett koncentrationsläger för politiska fångar utanför den polska staden Oswiecim, som döptes om till det tyskklingande Auschwitz. Den 14 juni 1940 anlände de första fångarna till Auschwitz - 728 polacker. Lägre kom som mest att innehålla 20.000 fångar, inhysta i 28 tvåvåningshus i röd tegel, så kallade block.

Men lägret räckte inte till. 1941 började man bygga Auschwitz II Birkenau, cirka tre kilometer från huvudlägret. 1942 påbörjades byggandet av Auschwitz III. Runt omkring byggdes ytterligare ett 40-tal läger, de flesta mindre och i direkt anslutning till olika fabriker, där fångarna användes som slavarbetare. KL Auschwitz 1 förblev huvudläger, "Stammlager" och administrerade de andra lägren."

Hasse är en främmande fågel i Auschwitz. Han går omkring bland barackerna i sin flygarjacka med Sverigemärket och hans svarta kängor åstadkommer ett krasande ljud på grusgångarna. Han lyssnar uppmärksamt på vår guide, men håller distansen. Tyst tittar han på de två ton människohår som tyskarna bland annat använde till madrassfyllning, eller på de tusentals skor som blev kvar efter fångar som "försvann". I block 6 finns enorma förstoringar på

foton av utmärklade kvinnor. Det är bilder på levande skelett, några av kvinnorna vägde bara 25 kilo vid befrielsen. När jag frågar Hasse vad han känner inför dessa foton väser han argt: "Tror du jag tänker flina åt dem eller..."

Vi passerar block efter block och Hasse går omkring med en cigarett bakom örat och ser bister ut. Enda gången han lyser upp och börjar diskutera är när vi kommer ner i krematoriet. "Öhh, har man verkligen kunnat bränna 20.000 kroppar om dagen. Hur lång tid tar det att bränna en människokropp", frågar han guiden.

Hasse är mest intresserad av de tekniska detaljerna. Han räknar på siffrorna och bestämmer sig slutligen: "Jag ska ringa ett krematorium när jag kommer hem för att kolla hur lång tid det egentligen tar att bränna en kropp."

Hasse och guiden Jan får bra kontakt. Jan blir först förvånad över Hasses synpunkter, men lyssnar noga på honom och bemöter med

argument. Han har själv haft både släktingar och vänner som dödats i lägret.

Vid block elva finns lägrets avrättningsplats. Framför den röda tegelväggen byggde tyskarna en extra vägg av grå cement för att fånga och dämpa kulorna. "Det här kallades Dödsväggen", berättar guiden. "Här har tusentals män och kvinnor avrättats. Med nackskott." Bredvid avrättningsplatsen finns en träställning där fångar brukade hängas upp med bakbundna armar.

I källaren finns fängelsecellerna. Efter flyktförsök låstes ett tiotal slumpvis utvalda fångar in i den helt mörka cell nummer 20. Här fick de svälta ihjäl. Straffet skulle verka avskräckande. Cell nummer 22 innehåller 4 stycken så kallade "ståceller", vardera på 90 x 90 centimeter, eller ungefär en kvadratmeter. I var och en låstes fyra fångar in. Ibland över natten. Ibland dömda till svältdöden.

"Fy fan", säger Hasse. "Här har det nackats folk alltså."

Det blåser en kall vind från öster. Himlen förmörkas och ett plötsligt snöfall slår mot oss. Lika hastigt tittar solen fram igen och vinden avtar. En flock svarta korpar cirklar över taggtråden.

Vi står framför ingången till KL Auschwitz 2 Birkenau, framför järnvägsspåret som leder in i lägret. Här rullade tåg på tåg under andra världskriget och släppte sin last av människor rakt in i lägret. Som mest fanns här över 100.000 människor i 300 baracker, mer än exempelvis Norrköpings hela befolkning. Inberäknat kvinnor, barn och pensionärer.

Vid lägrets norra ände finns ruinerna av de fyra krematorierna. Sprängda av den flyende tyska armén. Och de två gaskammare - som revisionisterna förnekar.

Rudolf Höss, Auschwitz kommandant, har beskrivit en "sonderaktion",

"specialbehandling".

"De judar som tagits ut till likvidering fördes så lugnt som möjligt till krematorierna - män och kvinnor åtskilda. I avklädningsrummen fick de genom de där arbetande fångarna...veta att detta var avlusnings- och badinrättningen, att de skulle lägga sina kläder ordentligt på ett ställe och att de framför allt skulle komma ihåg sina platser så att de efter avlusningen snabbt kunde hitta sina saker...Efter avklädningen gick judarna in i gaskammarna som inretts med duschar och vattenledningsrör och verkade vara vanliga badrum...Därpå skruvades dörren snabbt fast och desinfektörerna som stod redo kastade omedelbart ned gasen från gluggen i taket genom en ventil ned till golvet. Detta möjliggjorde gasens omedelbara verkan. Genom titthål i dörren kunde man se att de som stod nära nedkastningsventilen med detsamma föll omkull döda. Man skulle kunna säga att en tredjedel omedelbart dog. De andra började ragla och skrika och kippa efter andan. Skriken övergick dock snart i rosslanden och inom några få minuter låg alla omkull. Efter högst tjugo minuter var det ingen som rörde sig mer..."

Ingen kan låta bli att ta intryck av den verklighet som breder ut sig framför oss. Vi vandrar över en öppen plats som aldrig tycks vilja ta slut. Barackerna är visserligen rivna, men skorsten, på skorsten, på skorsten visar var de en gång har stått. Självt känner jag en klump i magen. Det är framför allt det industriella tänkandet, det genomorganiserade, det storskaliga, nedvärderandet av människan till det totala objektet som skrämmer. Den iskalla vårviden blåser igenom mina moderna, varma vinterkläder.

Vi står i vaktornet och diskuterar. Hasse har det inte lätt. Han ger med sig på punkt

efter punkt.

Guiden talar allvarligt till Hasse:

"Jag tycker att du som en ung man, med livet framför dig, borde tänka över vad du sett här. Och jag hoppas att du kommer att lita på mig om vad jag berättat om detta ställe. Du säger att det inte har hänt. Men hela befolkningen runt omkring såg, de viskade, de hörde gråten, de kände liklukten, de visste.

"Men vad tror du har hänt här", undrar jag.

"Det vill jag inte spekulera i...Det var ett läger och...och...det förekom säkert övergrepp..."

"Tycker du övergreppen var fel?"

"Ja, om de begicks mot folk eftersom de var judar...Ja...Då tycker jag också att det var fel. Precis som vilken vanlig människa som helst."

"Får du någon mer känslomässig reaktion?"

Och även om vi har olika åsikter så får en människa aldrig döda en annan människa bara på grund av att denna har annan hudfärg, religion eller vanor. Det får aldrig hända."

"Det håller jag med dig om", nickar Hasse allvarligt. "Du ska ha tack. Du har varit en bra guide."

Men sin grundinställning ändrar Hasse inte.

"Jag är fortfarande inte övertygad att allt som ska ha skett här verkligen har hänt. Men en sak är säker. Här skulle man inte ha velat sitta."

"Ja...jag känner att vi går på ett ställe där det hänt en massa ohyggligheter. Och det är väl första gången jag är på ett sånt ställe. Vid skjutväggen kändes det lite obehagligt. Där har de nackat folk alltså. Där var det en viss stämning...det...det var spökligt."

"Vad tycker du om nazismen som skapade detta?"

"Ööhh...det är väl inget man jublar över...Om den officiella historieskrivningen är riktig, då har jag inte mycket till övers för dem...Men det är så jävla många aspekter. Det är klart som fan att det mitt under ett

brinnande krig behövs läger för att internera motståndare till regimen. Va fan, samtliga nationer använde sig av samma metoder av att spärra in vad de ansåg vara subversiva personer."

"Vi tycks vara överens om mycket. Vad är det kvar att dividera om egentligen?"

"Öhh...som sagt...jag är fortfarande inte övertygad. Huvudfrågan är om en massa människor har gasats här. Och på den punkten har jag inte ändrat mig ett skit sen vi kom hit. De fakta som gör att jag tvivlar har inte motbevisats. Det är kanske sorgligt, men sant."

Vi sitter i bilen på motorvägen mot Warszawa. Efter att ha umgåtts med Hasse i fyra dagar kan jag trots allt inte låta bli att gilla honom. Han är trevlig och ganska sympatisk. Samtidigt har han sidor som jag har svårt att förstå. På frågan om han anser våld vara befogat svarar han utan att tveka: "Självklart".

"Ööh...När då?"

"Exempelvis om någon klappar till mig. Jag kör inte med den stilen att jag vänder andra kinden till. Om jag kan vinna - gör jag det. Men jag kliver aldrig omkring på stan och slår på folk utan anledning. Det har jag aldrig gjort."

När jag berättar att fotografen Jacek var rädd för att få på käften första gången han kom ner till skinheadlokalen, skrattar Hasse, nästan oförstående, och säger att det är massmedias fel.

"Tack vare pressen är de som inte känner oss helt övertygade om att vi är våldsfixerade nazister. Sen är det sant att Svensson som har dragit en bira på krogen har en viss benägenhet att testa oss. Men vi är faktiskt jävligt normala grabbar."

De kan verka harmlösa och ofarliga. Några ungdomar som läser om vikingatiden och dyrkar Karl XII. Men det är samma killar - och

några tjejer - som den 30 november skriker Heil Hitler med utsträckta armar. Det är samma gäng som jag själv sett jaga en stackars ensam Stockholmare vid Medborgarplatsen i Stockholm, enbart för att han råkade vara på fel ställe vid fel tidpunkt - och var mörk. Det är samma killar som varit inblandade i flera slagsmål som slutat med dödlig utgång. Ronny Landin, Ronny Öhman - döda på bägge sidorna. Det är killar i och omkring detta gäng, bland annat den uppmärksammade Klas Lund, som Hasse kallar en god kamrat, som gjort inbrott på Lidingö polisstation - för att beväpna sig.

Hasse hämtar sina åsikter från revisionisterna, liksom många andra personer och grupper bland Europas extremhöger. Revisionisternas slutmål är att rentvå nazismen. Och det är ingen tillfällighet att de blivit mer högljudda de senaste åren. Nutid övergår till historia. Om några få år finns inga överlevande kvar från lägren. Vid sekelskiftet kommer koncentrationslägren att försvinna in i historiens kammare. Ingen kommer längre att kunna säga: "Jag var där..."

Vi träffas i skinnhuvudlokalen. Det är fredag kväll och det har gått en vecka sen vi kom hem från Auschwitz. Hasse sitter och dricker en öl. Vid ett av borden sitter en kille och en tjej och löser korsord. Ur högtalarna skralar en gammal tysk kampsång från andra världskriget. Allt tycks vara som vanligt. Tobbe ringer och frågar om någon ska ut och dricka i kväll. "På Hästen i så fall", svarar Hasse.

Hasse har hängt ihop med sitt gäng i tio år. Det tycks inte finnas så mycket mer. Hasse har haft olika ströjobb: timmermanslärling, diskare, lagerarbetare, flyttgubbe. Jag undrar om han har några framtidsplaner.

"Jag har fortfarande ingen aning om vad fan jag vill göra...egentligen. Man hankar sig

fram på det skit man får. Jag har funderat på att plugga nån gång, men...jag har liksom ingen lust med nånting av det där."

Vi sitter och pratar ett tag. Hasse berättar att kompisarna frågat hur det var och så där, men att det inte blivit så mycket snack om resan. Det har varit ganska litet folk i lokalen de senaste dagarna.

"Det var ett spännande besök", säger Hasse, "men i sak har jag inte ändrat mig. Jag är fortfarande tveksam, observera ordvalet, tveksam till om det gasades ihjäl folk i lägret."

Efter ytterligare lite löst snack skiljs vi åt.

När jag cyklar hem kan jag inte låta bli att tänka på vad Hasse sa i Auschwitz.

"Man får försöka lära sig av det här. Men jag tycker inte mänskligheten har lärt sig så mycket. Kolla bara hur världen ser ut..."

*Text och foto: Gellert Tamas
Publicerat i tidskriften Café 1992.*